

Bygherrerapport

VKH 7021 Lilholtgård II

Gauerslund Sogn, Holmans Herred, Vejle Amt, stednr. 17.05.01
KUAS J.Nr.: 2003-2122-1531

Udgravningsleder: Peter C.M. Deichmann på vegne af Vejle Museum

Fig.1: Muldafrømning af udgravningsfeltet.

Indholdsfortegnelse

Abstract	side 2
Indledning	side 2-3
Topografi	side 3
Fortidsmindelandskabet	side 3
Udgravningsmetode	side 3
Udgravningens resultater	side 4
Fremtidige undersøgelser	side 4
Dataliste	side 4
Bilag/oversigtsplaner	

Abstract

En arkæologisk undersøgelse af en relativt velbevaret bebyggelse fra yngre romersk jernalder / ældre germansk jernalder (ca. 200-400 e.Kr.) ved Lilholtgård syd for Børkop by. Bebyggelsen bestod af langhuse op til 35 meter i længden og mindre udhuse eller staklader. Flere af langhusene havde udover de tagbærende stolper også væg- og indgangsstolper bevaret. Flere affaldsgruber med keramik fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder (ca. 600-400 f.Kr.) viser at der også væsentligt tidligere har været aktivitet på stedet.

Fig.2: Hus I set fra sydøst, med samtlige jordgravede stolper markeret med hvide paptallerkener.

Indledning

Arkæologisk undersøgelse i forbindelse med Børkop Kommunes udstykning til boliger ved Lilholtgård, lokalplan nr. 1.44. Forud for undersøgelsen var der på lokaliteten foretaget en omfattende prøvegravning af området som helhed i løbet af vinteren 2006/2007, der også omfattede sagsnumrene VKH 7024 mod vestnordvest og VKH 7042 mod nordvest.

Ud fra forundersøgelsen blev et udgravningsfelt udskilt til nærmere undersøgelse. Det lå i lokalplanområdets sydligste del, og blev udtaget på grund af den meget høje koncentration af forhistoriske anlæg, heriblandt tydelige huskonstruktioner som, primært ud fra hustypen, kunne dateres til 200-400 e.Kr. Udgravningsfeltet blev i alt 5175 kvadratmeter.

Udgravningen af lokaliteten blev foretaget i perioden mellem 10/4-2/5 2007 med undertegnede som den daglige udgravningsleder og stud.mag. Jonas Schmith og stud.mag. Niels Bugge som

studentermødshjælpere. Herudover deltog amatørarkæolog Bent M. Jeppesen med jævne mellemrum i arbejdet.

Muldafrømning af udgravningsfeltet samt efterfølgende tildækning blev foretaget af en stor, bæltedrevet gravemaskine fra entreprenørfirmaet Davidsen Partnere A/S.

Vejret under feltarbejdet var generelt glimrende for årstiden og kun en enkelt dag blev vi forstyrret af kraftig regn og blæst.

Topografi

Landskabet i det berørte område lå ved undersøgelsestidspunktet hen som dyrket mark undtagen de områder der allerede var frigivet til byggemodning, heraf primært anlæggelse af vej og kloak. Udgravningsfeltet er placeret på et lille, fladt plateau for foden af den sydvendte skråning der dominerer området mod nord. Mod øst, syd og vest er landskabet lettere kuperet. Specielt mod syd og til dels også mod vest er der moderne afgravninger der støder relativt tæt op til udgravningsfeltet. Området afvandes primært af Skærup Å der ligger mod øst. Undergrunden er overvejende sandet ler med enkelte mindre områder med mere sandet undergrund.

Fortidsmindelandskabet

Omtrent midt i udgravningsfeltet er der tidligere fundet en guldring fra germansk jernalder (sb.nr. 35, Gauerslund sogn) der blev opsamlet på markoverfladen. Herudover er der i løbet af sommeren og det tidlige efterår 2007 undersøgt en mindre førromersk bebyggelse (VKH 7042) i den nordligste del af lokalplanområdet. Desuden er der udgravet en omfattende ældre romersk jernalder bebyggelse (VKH 7024) vestnordvest herfor i den yderste vestlige del af lokalplanområdet.

Udgravningsmetode

Forud for undersøgelsen var udgravningsfeltet afsat med præcisions GPS udstyr og muldlaget afgravet ned til undergrunden. Der blev anvendt en stor, bæltedrevet gravemaskine med en 2 meter bred skovl.

De afgravede områder og de deri fundne spor efter nedgravninger, recente såvel som forhistoriske, blev indmålt i felten ved hjælp af Trimble GPS. Hvor det ansås for relevant blev de nedgravede anlæg undersøgt, typisk ved at foretage et tværsnit af anlægget med spade og graveske. Dels for at se nedgravningen i profil, dels for at indsamle eventuelle daterende fund. Fokus blev lagt på de anlæg der enten var en del af komplekse anlæg, såsom huse, eller anlæg der kunne sættes i forbindelse med bebyggelsen såsom mulige brønde og lertagnings/affaldshuller.

Samtlige tagbærende og indgangsstolper i samtlige langhuse og udhuse/staklader blev totaludgravet. Udvalgte vægstolper blev udgravet.

Der blev optaget keramik og trækul fra adskillige anlæg, blandt andet med henblik på datering. Alt registreret keramik blev hjemtaget. Som hovedregel blev de udgravede anlæg detailtegnet i tværsnit i målestok 1:10 og adskillige anlæg blev ligeledes fotodokumenteret med digitalkamera. Herudover blev alle større langhuse fotodokumenteret i fladen med udlagte, hvide paptallerkener for at markere de jordgravede stolper for at tydeliggøre husene.

Blandt andet grundet det tidligere fund af en guldring på lokaliteten blev samtlige tagbærende stolper fra samtlige af bebyggelsens langhuse undersøgt efter snitning med metaldetektor. Den opgravede jord fra disse blev ligeledes undersøgt, uden dog at gøre flere metalfund.

Udgravningens resultater

Ved udgravningen fremkom i alt 8 langhuse og mindst 7 mindre udhuse/staklader. De to længste huse var henholdsvis ca. 33 og 35 meter i længden og ca. 6 meter i bredden, begge altså med et grundplan på ca. 200 m². De bedst bevarede langhuse på bebyggelsen havde både tagbærende-, indgangsstolper samt vægstolper bevaret. Derudover var der blandt andet bevarede stolpespor i en række vægstolper i specielt et af langhusene (Hus I). I den nordøstlige halvdel af feltet kunne et sandsynligt hegnsforløb følges over ca. 20 meter. Et enkelt af de større langhuse, i den nordøstligste del af udgravningsfeltet, kunne ikke afdækkes fuldstændigt idet det fortsatte ud under en grusvej langs feltet.

Overordnet set var bebyggelsen relativt velbevaret, specielt tilstedeværelsen af indgangs- og vægstolper i flere af langhusene, giver et mere detaljeret billede af huskonstruktionerne.

Foreløbigt tolkes bebyggelsen på lokaliteten som 1-2 større gårdsanlæg i flere faser. En tilbunds gående gennemgang af materialet vil i højere grad kunne afklare hvilke huse der har været samtidige. Størrelsen på de forskellige gårdsanlæg og en mere præcis datering vil også først afklares ved en nærmere undersøgelse af datamaterialet.

Omkring og imellem langhusene havde man foretaget flere nedgravninger, højst sandsynligt blandt andet for at hente ler til keramik og lerklining af vægge. Disse nedgravninger blev siden hen fyldt op igen af jord fra bebyggelsen, jord der dermed indeholdt bopladsaffald såsom lerkarskår, stenredskaber og trækul.

Indtil flere af de fundne affaldsgruber viste sig at være fra henholdsvis den yngre del af bronzealderen og ældre førromersk jernalder, altså væsentligt ældre end selve bebyggelsen. Disse aktivitetsspor afspejler sandsynligvis at der har befundet sig en ældre bebyggelse i et eller andet omfang i nærheden. Denne kan dog enten have ligget i områder der ligger uden for de prøvegravede områder eller kan have været fjernet i forbindelse med jordarbejde i nyere tid. Spredt over resten af lokalplanområdet fandtes der i øvrigt lignende aktivitetsspor fra samme perioder uden at det var muligt at indkredse en reel bebyggelse.

Fremtidige undersøgelser

Bebyggelsessporene i udgravningsfeltet samt resultaterne af den forudgående prøvegravning tyder på at bebyggelsen er velafgrænset. Topografisk kan bebyggelsen ikke fortsætte mod syd og vest på grund af stejle skrænter og afgravninger i moderne tid. Mod øst og nord er der intet i prøvegravningsmaterialet der tyder på at bebyggelsen fortsætter i disse retninger. Lokaliteten regnes derfor for at være færdigundersøgt.

Dataliste

Sagen er journaliseret på Vejle Museum som VKH 7021 Lilholtgård II, Gauerslund Sogn. Alle oldsager og original dokumentation opbevares på Vejle Museum

Vejle Museum
5/10 2007

Peter C.M. Deichmann